

OD REDAKCJI

EDITOR'S NOTE

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Państwa ręce kolejny, specjalny 54. tom Czasopisma Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej. Prezentowany numer jest pierwszą częścią publikacji będącej pokłosiem XV konferencji naukowej Dyskursy Pedagogiki Specjalnej „Wzmacniać, umożliwiać i włączać – aktualne kierunki w pedagogice specjalnej”, która odbyła się w dniach 22 i 23 maja 2025 roku na Uniwersytecie Gdańskim. Zgromadzone w tym tomie artykuły odzwierciedlają główne kierunki dyskusji naukowej podjętej podczas obrad, prezentując różnorodne perspektywy badawcze i aktualne wyniki analiz z zakresu pedagogiki specjalnej czy studiów o niepełnosprawności. Publikowane teksty są rozwinięciem wygłoszonych referatów i ukazują szerokie spektrum podejść teoretycznych i empirycznych, które, pomimo różnorodności, spina klamra, jednego elementu hasła tegorocznej konferencji – wzmacniać, stanowiąca myśl przewodnią i część wspólną zebranych artykułów.

Niniejszy numer otwiera artykuł Sławomira Olszewskiego poruszający niezwykle ważną problematykę tożsamości zawodowej pedagogów specjalnych oraz kształtowania jej u studentów tego kierunku. Jak zauważa autor tekstu, świadomie kształtowana i wzmacniana tożsamość zawodowa może być postrzegana jako zasób ułatwiający funkcjonowanie pedagoga specjalnego, a w trudnych sytuacjach, doświadczanych podczas pracy, może chronić oraz wspierać. Artykuł Katarzyny Parys nakreśla problematykę, z tego samego pola naukowych eksploracji, oscylującą wokół wątków wyzwań zawodowych pedagogów specjalnych. Autorka, w zaproponowanym tekście, przedstawia wyniki ankiety, przeprowadzonej wśród pedagogów specjalnych, dotyczącej oceny trudności realizowanych zadań zawodowych oraz źródeł satysfakcji płynącej z ich realizacji.

Kolejne dwa teksty pochylają się nad zagadnieniami godności osób z niepełnosprawnościami. Agnieszka Biegalska w swoim artykule próbuje odpowiedzieć na egzystencjalne pytania: czym jest godność, czym jest godność osoby z niepełnosprawnością intelektualną, czy i dlaczego godność osoby z niepełnosprawno-

ścią intelektualną jest bardzo często poddawana w wątpliwość? Ewa Grudziewska i Marta Mikołajczyk przyglądają się uwarunkowaniom poczucia własnej godności osób z niepełnosprawnością ruchową. Prezentując wyniki badań autorki szukają zależności pomiędzy poczuciem godności a poczuciem własnej skuteczności i samooceną, określając predykatory poczucia własnej godności u osób z niepełnosprawnością ruchową.

Następnym polem problemowym oraz osią wspólną trzech kolejnych artykułów są zróżnicowane doświadczenia spektrum autyzmu. Agnieszka Lewko ukazuje (samo)wiedzę młodych osób z diagnozą ASD w zakresie spektrum autyzmu. Autorka prezentuje wyniki badań przeprowadzonych wśród młodych osób z diagnozą spektrum autyzmu, których celem był opis ich (samo)wiedzy w zakresie funkcjonowania w spektrum autyzmu i/lub stanie niepełnosprawności, dokonany poprzez badania jakościowe metodą biograficzną oraz dzięki analizie treści samorzeczniczych w Internecie. Michalina Ahmed przygląda się doświadczeniom macierzyństwa kobiet posiadających dziecko w spektrum autyzmu, a Julia Michałczyk porusza zagadnienia funkcjonowania psychospołecznego rodzeństwa osób w spektrum autyzmu, prezentując wyniki badań, których celem było poznanie szans i wyzwań, towarzyszących rozwojowi tej grupy osób.

Pedagogika cyrku jako przestrzeń wzmacniania, umożliwiania i włączenia jest zagadnieniem zaprezentowanym w artykule Alicji Pomian. Autorka odnośni się do niezwykle interesującej, nowatorskiej oraz „enigmatycznej” przestrzeni pedagogiki cyrku jako obszaru pracy z osobami z niepełnosprawnościami, objaśniając czym owa pedagogika cyrku jest, kiedy cyrk staje się pedagogicznym narzędziem sprzyjającym edukacji osób z niepełnosprawnościami oraz jak może przyczynić się do kształtowania społecznych więzi. Kolejne zaproponowane teksty również pozostają w kręgu analiz metod wspierających/wzmacniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami. Paulina Moczowska nakreśla obszar doświadczeń uczestników dogoterapii eksponując analizę jakościową aktywności dzieci, młodzieży i dorosłych, a Mateusz Gregorski eksponuje wspomagające metody komunikacji w kontekście aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Ostatnie cztery teksty niniejszego tomu ukazują zróżnicowaną, niezwykle ciekawą problematykę odnoszącą się do różnych wątków naukowej dyskusji w obszarze pedagogiki specjalnej i studiów o niepełnosprawności. Anna Karłyk-Ćwik prezentuje wyniki badań na temat prężności młodzieży prawidłowo i nieprawidłowo przystosowanej, których wnioski mogą posłużyć do konstruowania programów profilaktycznych oraz oddziaływań wychowawczych, resocjalizacyjnych i terapeutycznych w zakresie wzmacniania odporności psychicznej wśród młodzieży. Artykuł Moniki Skury prezentuje założenia modelu PBIS (Pozytywne Interwencje i Wsparcie Zachowania), jego skuteczność oraz wskazuje na konieczność jego adaptacji w polskim systemie edukacji jako odpowiedzi na rosnące

wyzwania wychowawcze i potrzeby nauczycieli. Marzena Zaorska w swoim namyśle naukowym porusza odmienne pola problemowe, skupiając się na przedstawieniu analiz działań podejmowanych przez pełnomocnika rządu ds. osób z niepełnosprawnościami oraz Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób z Niepełnosprawnościami (w kontekście historycznym i aktualnie) na rzecz umożliwiania osobom z niepełnosprawnościami realizacji ich potrzeb edukacyjnych, życiowych, pokonywania barier utrudniających dostęp do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Numer kończy tekst Aleksandry Szczesiul, w którym autorka pochyla się nad biografiami świętych i błogosławionych kościoła rzymskokatolickiego, które jednocześnie były osobami z niepełnosprawnościami. Autorka jest zdania, że analiza owych życiorysów skłania do refleksji nad możliwością zaczerpnięcia z żywotów świętych, wzorów postępowania dla współczesnych pokoleń.

XV konferencja naukowa z cyklu Dyskursy Pedagogiki Specjalnej była wspólnym czasem spotkania środowisk naukowych, pedagogów specjalnych, praktyków, badaczy zjawiska niepełnosprawności oraz znakomitą przestrzenią wymiany myśli, dyskusji i wzajemnej inspiracji. Oddając Państwu 54. tom czasopisma Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej mamy nadzieję, że zawarte w nim artykuły, będące efektem podjętego podczas konferencji naukowego namysłu, cieszyć się będą dużym zainteresowaniem Czytelników oraz staną się inspiracją dla kolejnych naukowych przedsięwzięć i dyskusji czy działań zmieniających rzeczywistość osób z niepełnosprawnościami.

Agnieszka Woynarowska
Redaktorka naukowa tomu